

راهنمای واحد درسی اخلاق پزشکی دانشجویان پزشکی (دوره اکسترنی ۱)

کد درس ۲۲۹

مدرس مسئول درس: دکتر مهران سیف فرشد
پیش نیاز یا واحد همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۲ واحد نوع واحد: ۲ واحد نظری مقطع: اکسترنی ۱
تعداد جلسات: ۱۶ جلسه
تاریخ شروع و پایان جلسات: ۸ مهر ۱۴۰۴ الی ۲۳ دی ماه ۱۴۰۴
زمان برگزاری جلسات در هفته: روزهای سه شنبه
مکان برگزاری جلسات حضوری: کلاس ۱
لینک کلاسهای مجازی:

سایر اساتید مدرس:

نام	نام خانوادگی	رتبه	گروه	روش سریع برای تماس با استاد
دکتر جلیل	واعظ	استاد	داخلی	۰۹۱۴۴۱۵۷۲۰۳
دکتر سعید	خامنه	استاد	فیزیولوژی	۰۹۱۴۱۱۶۵۷۱۷
دکتر عبدالحسن	کاظمی	استاد	انگل شناسی و قارچ شناسی پزشکی	۰۹۱۴۹۱۶۴۴۹۴
دکتر رسول	اسمعلی پور	استادیار	اخلاق پزشکی	۰۹۱۴۴۰۱۸۳۶۱
دکتر مهران	سیف فرشد	استادیار	اخلاق پزشکی	۰۹۱۴۴۱۲۵۲۸۵

هدف کلی واحد درسی:

هدف نهایی برنامه آموزش پزشکی عمومی، این است که دانشجویان با کسب توانمندیهای مورد انتظار از دانش آموختگان این دوره، قادر شوند مراعات ضوابط اخلاق حرفه ای، مراقبت از سلامت افراد تحت پوشش و درمان بیماران را مطابق با استانداردهای خدمات بر عهده بگیرند، توانایی مدیریت اطلاعات و یادگیری مادام العمر را کسب نمایند و به عنوان خط مقدم خدمات در نظام سلامت به خوبی ادای وظیفه کنند.

درس دو واحدی اخلاق پزشکی که در دوره کارآموزی ارائه می گردد، تلاش دارد با رویکردی طولی در دوره آموزش پزشکی به انتظارات زیر پاسخ دهد. البته این امر علاوه آموزش نظری نیازمند استفاده از سایر شیوه ها برای توسعه مهارتهای فردی و حرفه ای دانشجویان در زمینه اخلاق پزشکی و رفتار حرفه ای است.

انتظار می رود دانشجوی پزشکی پس از گذراندن این درس:

الف - در حیطه دانش

۱. جنبه های انسانی و اخلاقی حرفه ی پزشکی را بشناسد.
۲. از مجموعه انتظاراتی که آموزه های اسلامی و فقه پزشکی از یک طبیب شایسته دارد آگاهی یابد.
۳. توانایی تشخیص موضوعات اخلاق پزشکی را در حرفه ی خود داشته باشد.
۴. زیربنای دانشی به منظور اتخاذ تصمیمات اخلاقی در پزشکی را کسب نماید.
۵. به تعهدات خود به عنوان یک پزشک آگاهی داشته باشد.

ب - در حیطه مهارت

لازم است توانمندی های زیر ایجاد شود.

۱. ارتباط صحیح حرفه ای با مراجعین را براساس موازین اخلاق پزشکی برقرار نماید.
۲. تصمیم اخلاقی را در حرفه ی خود اتخاذ نماید.
۳. همکاری و مشارکت بیماران / خانواده ی بیمار را در تصمیم گیری جلب نماید.
۴. تعامل صحیح با سایر همکاران در حوزه ی سلامت داشته باشد.
۵. به تعهدات خود به عنوان یک پزشک عمل نماید.

ج - در حیطه نگرش

۱. توجه خاص به شأن و کرامت انسانی مراجعین داشته باشد.
۲. وظیفه شناسی، مسؤولیت پذیری، عدالت و انصاف در ارائه ی خدمات سلامت مد نظر قرار دهد.
۳. اولویت منافع بیمار بر منافع شخصی خود به عنوان پزشک را در نظر بگیرد.
۴. احترام به حقوق مراجعین را ضروری بداند.
۵. به ابعاد فرهنگی و مذهبی مراجعین توجه نماید.

اهداف اختصاصی واحد درسی

- (۱) تاریخچه، سیر و تحول اخلاق پزشکی را بیان نماید
- (۲) ضرورت رعایت موازین اخلاق پزشکی را شرح دهد.
- (۳) نمونه‌هایی از متون اخلاق پزشکی در فرهنگ و تمدن اسلام و ایران را معرفی نماید.
- (۴) مبانی نظری اخلاق اسلامی، انسان‌شناسی از دیدگاه اسلام، رابطه‌ی اخلاق، فقه و حقوق را توضیح دهد.
- (۵) تئوری‌های رایج اخلاقی را به ویژه در حوزه پزشکی با مثال بیان نماید.
- (۶) اصول چهارگانه اخلاقیات زیست پزشکی را توضیح نهد.
- (۷) اتونومی و رضایت آگاهانه و ملزومات آن (آزادی، آگاهی، اهلیت و ظرفیت تصمیم‌گیری، ارائه اطلاعات صحیح) را بیان نماید
- (۸) تفاوت رضایت و برائت، استثنائات رضایت آگاهانه، تصمیم‌گیرنده جایگزین، مشارکت در تصمیم‌گیری، امتناع از پذیرش درمان را مورد اشاره قرار دهد.
- (۹) تعهدات و رفتار حرفه‌ای پزشکی شامل کلیات رفتار حرفه‌ای و پروفشنالیسم، تفاوت حرفه و کسب و کار، **GMP** - نودوستی، احترام، تعالی شغلی، شرافت و درستکاری، وظیفه‌شناسی و مسئولیت‌پذیری را با مثال‌های مرتبط توضیح دهد.
- (۱۰) مراحل تصمیم‌گیری اخلاقی را بیان نماید.
- (۱۱) با استفاده از ابزارهای تحلیل اخلاقی (به کارگیری تئوری‌ها و اصول اخلاقی در حل معضلات اخلاقی در پزشکی) سناریوهای اخلاقی را تحلیل نماید.
- (۱۲) ارتباط پزشک و بیمار (اهمیت برقراری یک ارتباط صحیح و موثر درمانی با بیماران، احترام به باورها و اعتقادات مذهبی بیماران، روابط مالی پزشک و بیمار، رابطه‌ی پزشک با سایر همکاران، نحوه مواجهه با خطای همکاران، اخلاق در مطب، ارتباط پزشک و جامعه، تبلیغات و ضوابط پوشش و آراستگی) را شرح دهد.
- (۱۳) حقوق بیمار و رضایت‌مندی شامل احترام به بیمار به عنوان یک انسان، ضرورت رعایت حقوق بیمار، منشور حقوق بیمار در ایران، راهنمای سازمان جهانی بهداشت در مورد **Patient Safety**، کمیته‌های اخلاق بیمارستانی را توضیح دهند.
- (۱۴) جنبه‌های مهم رازداری، حقیقت‌گویی و گفتن خبر بد را بیان نماید.
- (۱۵) مهارت بیان حقایق ناگوار را بداشته باشد.
- (۱۶) محدودیت‌های قانونی در افشای راز و حفظ حریم خصوصی بیمار را بداند.
- (۱۷) ملاحظات اخلاقی در آغاز حیات (حق حیات جنین و رویکردهای مختلف به آن، تعارض حیات یا سلامت مادر و جنین، سقط جنین و دیدگاه اسلام در مورد آن، قانون سقط جنین را بیان نماید.
- (۱۸) ملاحظات اخلاقی در پایان حیات (درمان‌های نگهدارنده حیات، درمان‌های بدون نتیجه، درمان‌های تسکینی، تصمیم‌گیری در مورد قطع درمان، اتانازی، مرگ مغزی و پیوند اعضا را توضیح دهد.
- (۱۹) با جنبه‌های مهم اخلاق در پژوهش همانند تاریخچه اخلاق در پژوهش، حفاظت از آزمودنی‌های انسانی در پژوهش، کدهای کشوری اخلاق در پژوهش، کمیته‌های بازنگری اخلاق در پژوهش، مسائل اخلاقی در انتشار نتایج پژوهش‌های آشنایی کافی داشته و در عمل بتواند نشان دهد.
- (۲۰) تعارض منافع در آموزش، پژوهش و ارائه خدمات (تعریف تعارض منافع، خودارجایی، سهم‌خواری در پزشکی (**Fee Splitting**))، رابطه پزشکان با شرکت‌های دارویی و تجهیزات پزشکی، نحوه برخورد با (مدیریت صحیح) تعارض منافع را شرح دهد.
- (۲۱) مبانی اخلاق در نظام سلامت و تخصیص منابع از جمله سطوح مختلف تخصیص منابع، نقش پزشک در تخصیص منابع، حفظ سلامت منابع محدود پزشکی، عدالت توزیعی، ارزیابی هزینه/سود و ملاحظات اخلاقی ارائه خدمات در شرایط بحرانی را بداند.
- (۲۲) با حقوق پزشکی، خطاهای پزشکی و مسئولیت پزشک آشنا باشد. در این حیطه با مفاهیم زیر آشنا باشد. (تعریف و انواع مسئولیت پزشکی، تعریف و موارد خطای پزشکی، ثبت خطاهای پزشکی، نحوه اجتناب از خطا، نحوه اعلام خطای پزشکی، شکایت از پزشک و مجازات‌های انتظامی، نحوه برخورد با خطای همکاران)
- (۲۳) چالش‌های مهم اخلاق در آموزش (تعادل بین آموزش به دانشجویان و ارائه خدمات سلامت به بیماران، حقوق دانشجویان در آموزش، سطح تصمیم‌گیری و اقدامات دانشجویان در تشخیص و درمان بیماران، حفظ حریم خصوصی و آسایش بیماران در محیط‌های آموزشی درمانی، ضوابط پوشش و آراستگی) را بیان نماید.

۲۴) با جنبه های فن آوری نوین و مسائل مستحدثه در پزشکی (سلول های بنیادی، انتقال خون، بانک اعضا و بایوبانکها، روش های کمک باروری، رحم جایگزین، اهدای جنین، آزمایشات ژنتیکی، ژن درمانی) آشنایی مختصر داشته باشد.

شیوه ارائه آموزش

روش تدریس:

سخنرانی به همراه ارائه **PowerPoint**، نمایش کوتاه فیلم، ارائه مورد و بحث، پرسش و پاسخ و مباحثه درون کلاسی

شیوه ارزیابی دانشجو

حضور فعال در کلاس و مشارکت در بحث های گروهی (۳ نمره)

انجام تکالیف کلاسی (۲ نمره)

آزمون کتبی پایان دوره شامل (سوالات چند گزینه ای، جورکردنی، کوتاه جواب و تحلیل سناریو) (۱۵ نمره)

حداقل نمره قبولی برای این درس :

نمره ۱۲ از ۲۰

تعداد ساعات مجاز غیبت موجه (با موافقت استاد) برای این واحد درسی :

طبق آئین نامه های آموزشی مصوب حداکثر ساعات غیبت موجه در درس نظری $\frac{4}{17}$ می باشد.

منابع آموزشی

- ۱- پزشک و ملاحظات اخلاقی، دکتر باقر لاریجانی، دوره سه جلدی، انتشارات برای فردا، ۱۴۰۳ (منبع آزمون پیش کارورزی)
- ۲- اخلاق در پژوهش های پزشکی ترور اسمیت، ترجمه دکتر محمد ضرغام، انتشارات برای فردا، چاپ دوم، ۱۳۸۵
- ۳- بنیانهای اخلاق زیستی، سیدضیالدین تابعی
- ۴- مسئولیت پزشکی دکتر محمود عباسی
- ۵- درسنامه اخلاق پزشکی انجمن جهانی پزشکی
- ۶- مطالب ارائه شده کلاس

فرصت های یادگیری

کارگاهها، وبینارها، کنفرانس ها ، ژورنال کلاب ها ، فیلم ها و برنامه های فوق برنامه مرتبط با مباحث

محتواهای ضروری و برنامه آموزشی

جلسه	روز	تاریخ	موضوع درس	مدرس
۱	سه شنبه	۱۴۰۴/۷/۸	مقدمه، تاریخچه و بیان اهمیت اخلاق پزشکی (تاریخچه، سیر تحول اخلاق پزشکی، ضرورت رعایت موازین اخلاق پزشکی، معرفی نمونه هایی از متون اخلاق پزشکی در فرهنگ و تمدن اسلام و ایران)	دکتر عبدالحسن کاظمی
۲	سه شنبه	۱۴۰۴/۷/۱۵	اخلاق پزشکی از دیدگاه اسلام و تئوری های اخلاقی (مبانی نظری اخلاق اسلامی، انسان شناسی از دیدگاه اسلام، رابطه ی اخلاق، فقه و حقوق)	دکتر مهران سیف فرشد
۳	سه شنبه	۱۴۰۴/۷/۲۲	اصول چهارگانه اخلاقیات زیست پزشکی، اتونومی و رضایت آگاهانه و ملزومات آن (آزادی، آگاهی، اهلیت و ظرفیت تصمیم گیری، ارائه اطلاعات صحیح) تفاوت رضایت و برائت، استثنائات رضایت آگاهانه، تصمیم گیرنده جایگزین، مشارکت در تصمیم گیری، امتناع از پذیرش درمان)	دکتر رسول اسمعیلی پور
۴	سه شنبه	۱۴۰۴/۷/۲۹	تعهدات و رفتار حرفه ای پزشکی (کلیات رفتار حرفه ای و پروفشنالیسم، تفاوت حرفه و کسب و کار، GMP - نودوستی، احترام، تعالی شغلی، شرافت و درستکاری، وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری)	دکتر رسول اسمعیلی پور
۵	سه شنبه	۱۴۰۴/۸/۶	ابزارهای تحلیل اخلاقی (نحوه به کارگیری تئوری ها و اصول اخلاقی در حل معضلات اخلاقی در پزشکی)	دکتر مهران سیف فرشد
۶	سه شنبه	۱۴۰۴/۸/۱۳	ارتباط پزشک و بیمار (اهمیت برقراری یک ارتباط صحیح و موثر درمانی با بیماران، احترام به باورها و اعتقادات مذهبی بیماران، روابط مالی پزشک و بیمار، رابطه ی پزشک با سایر همکاران، نحوه مواجهه با خطای همکاران، اخلاق در مطب، ارتباط پزشک و جامعه، تبلیغات و ضوابط پوشش و آراستگی)	دکتر جلیل واعظ
۷	سه شنبه	۱۴۰۴/۸/۲۰	حقوق بیمار و رضایتمندی (احترام به بیمار به عنوان یک انسان، ضرورت رعایت حقوق بیمار، منشور حقوق بیمار در ایران، راهنمای سازمان جهانی بهداشت در مورد Patient Safety، کمیته های اخلاق بیمارستانی)	دکتر جلیل واعظ
۸	سه شنبه	۱۴۰۴/۸/۲۷	رازداری، حقیقت گوایی و گفتن خبر بد (ضرورت رازداری و حقیقت گوایی، مهارت بیان حقایق ناگوار، محدودیت های قانونی در افشای راز) و حفظ حریم خصوصی بیمار	دکتر جلیل واعظ
۹	سه شنبه	۱۴۰۴/۹/۴	ملاحظات اخلاقی در آغاز حیات (حق حیات جنین و رویکردهای مختلف به آن، تعارض حیات یا سلامت مادر و جنین، سقط جنین و دیدگاه اسلام در مورد آن، قانون سقط جنین)	دکتر سعید خامنه
۱۰	سه شنبه	۱۴۰۴/۹/۱۱	ملاحظات اخلاقی در پایان حیات (درمان های نگهدارنده حیات، درمان های بدون نتیجه، درمان های تسکینی، تصمیم گیری در مورد قطع درمان، اتانازی، مرگ مغزی و پیوند اعضا)	دکتر سعید خامنه
۱۱	سه شنبه	۱۴۰۴/۹/۱۸	اخلاق در پژوهش (تاریخچه اخلاق در پژوهش، حفاظت از آزمودنی های انسانی در پژوهش، کدهای کشوری اخلاق در پژوهش، کمیته های بازنگری اخلاق در پژوهش، مسائل اخلاقی در انتشار نتایج پژوهش)	دکتر سعید خامنه
۱۲	سه شنبه	۱۴۰۴/۹/۲۵	تعارض منافع در آموزش، پژوهش و ارائه خدمات (تعریف تعارض منافع، خودارجایی، سهم خواری در پزشکی (Fee Splitting)، رابطه پزشکان با شرکت های دارویی و تجهیزات پزشکی، نحوه برخورد با (مدیریت صحیح) تعارض منافع)	دکتر رسول اسمعیلی پور
۱۳	سه شنبه	۱۴۰۴/۱۰/۲	اخلاق در نظام سلامت و تخصیص منابع (سطوح مختلف تخصیص منابع، نقش پزشک در تخصیص منابع، حفظ سلامت منابع محدود پزشکی، عدالت توزیعی، ارزیابی هزینه/سود) و ملاحظات اخلاقی ارائه خدمات در شرایط بحرانی	دکتر مهران سیف فرشد
۱۴	سه شنبه	۱۴۰۴/۱۰/۹	آشنایی با حقوق پزشکی، خطاهای پزشکی و مسئولیت پزشک (تعریف و انواع مسئولیت پزشکی، تعریف و موارد خطای پزشکی، ثبت خطاهای پزشکی، نحوه اجتناب از خطا، نحوه اعلام خطای پزشکی، شکایت از پزشک و مجازات های انضامی، نحوه برخورد با خطای همکاران)	دکتر مهران سیف فرشد
۱۵	سه شنبه	۱۴۰۴/۱۰/۱۶	اخلاق در آموزش (تعادل بین آموزش به دانشجویان و ارائه خدمات سلامت به بیماران، حقوق دانشجویان در آموزش، سطح تصمیم گیری و اقدامات دانشجویان در تشخیص و درمان بیماران، حفظ حریم خصوصی و آسایش بیماران در محیط های آموزشی درمانی، ضوابط پوشش و آراستگی)	دکتر مهران سیف فرشد

دکتر عبدالحسن کاظمی	فن آوری نوین و مسائل مستحدثه در پزشکی (سلول های بنیادی، انتقال خون، بانک اعضا و بایوبانکها، روش های کمک باروری، رحم جایگزین، اهدای جنین، آزمایشات ژنتیکی، ژن درمانی)	۱۴۰۴/۱۰/۲۳	سه شنبه	۱۶

نام و نام خانوادگی و

دکتر مهران سیف فرشید

دکتر مهران سیف فرشید

امضاء مسئول دفتر توسعه

امضاء مدیر گروه

امضاء استاد مسئول